

RUIMTE SAMEN DELEN

De brug tussen ruimtelijke en sociale visie 2022

van Lingewaard

Inhoudsopgave

INLEIDING	4
DE ANALYSE	4
De visies	4
De thema's	4
De opgaven	5
Conclusie.....	5
DE SAMENHANG	6
Leefbaarheid	6
Beleidswaarden	7
Besturing	7
Samenhang in beeld	8
HET BELEID.	8
Leefbaarheid.	8
Beleidswaarden.....	10
Vertrouwen in burgers.....	11
De algemene richting	12
DE UITVOERINGSAGENDA	13
Uitvoeringsmatrix.....	13
Beleidsmonitor.....	16
TOT SLOT.....	16

INLEIDING

We hebben in mei 2012 onze ruimtelijke en sociale visie tot 2022 vastgesteld. Dit zijn twee los van elkaar staande visies die gaan over de gewenste ontwikkeling op de onderscheiden beleidsterreinen. Al bij het opstellen van deze visies was duidelijk dat er raakvlakken bestonden. Daarom is indertijd besloten om de samenhang in een 'brugdocument' zichtbaar te maken.

In dit document worden daarvoor eerst de beide visies geanalyseerd. Dit om de raakvlakken en overlap in beeld te brengen. Op grond van deze analyse maken we in het daarop volgende hoofdstuk de samenhang zichtbaar. Vervolgens gaan we in op de gevolgen voor het integraal beleid en de richting daarvan. In het laatste hoofdstuk worden de mogelijkheden genoemd voor het opstellen van een uitvoeringsagenda. Bekendheid met de visies is weliswaar niet direct noodzakelijk, maar het vergemakkelijkt wel het begrijpen van dit brugdocument.

DE ANALYSE

Omdat bij aanvang duidelijk was dat er een relatie bestaat tussen de beide visies zijn deze min of meer volgens hetzelfde stramien opgezet. Daarom kunnen we deze hier op de onderdelen visies, thema's en opgaven naast elkaar leggen.

De visies

Lingewaard ligt centraal in het stedelijk netwerk van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Met deze positie willen we zorgvuldig omgaan. We willen het netwerk versterken en op een duurzame manier verder ontwikkelen en daarbij de kwaliteiten van het landschap benutten. Het gaat hierbij vooral om het bewaken van de karakteristiek van het Betuwse landschap. Ideeën over nieuwe ontwikkelingen en de invulling daarvan beredeneren we vanuit de gebruiker van de ruimte in onze gemeente.

In Lingewaard bouwen inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en de gemeente samen aan een samenleving waarin iedereen zijn leven op een prettige manier en naar eigen keuze kan invullen. We hebben een aantrekkelijk sociaal leefklimaat waarin iedereen mee kan doen, er voor iedereen plaats is en oog voor een ander heeft, iets voor elkaar over heeft.

De thema's

In de visies zijn thema's benoemd waarvoor de algemene beleidsrichting is bepaald. Het gaat dan om:

- a) Efficiënt ruimtegebruik
- b) Klimaat en energie
- c) Leesbaarheid en herkenbaarheid landschap
- d) Waterbeheer
- e) Bereikbaarheid
- f) Recreatie
- g) Samen leven in buurt en wijk
- h) Mantelzorg en vrijwilligerswerk
- i) Opgroeien
- j) Preventie, (gezondheids)zorg en opvang
- k) Werk en inkomen

De bovenstaande thema's omvatten in zijn geheel de gebieden waarop door de gemeente beleid ontwikkeld wordt en activiteiten uitgevoerd. Door de relatie tussen de visies en thema's te leggen wordt het mogelijk ook integraal beleid te ontwikkelen en uit te voeren.

De opgaven

Ten slotte wordt in beide documenten een aantal opgaven geformuleerd waarmee beoogde effecten bereikt en gestelde doelen gerealiseerd worden. De hoofdoggaven hebben betrekking op:

- Ontwikkeling stedelijk netwerk
- Ontwikkeling lokale schaal
- Samen leven in buurt en wijk
- Opgroeien
- Mantelzorg en vrijwilligers
- Preventie, (gezondheids-)zorg en opvang
- Werk en inkomen

Er ligt een veelheid aan opgaven vanuit beide visies. Deze zijn of worden meestal omgezet in beleids- en uitvoeringsplannen. Op basis van de analyse kunnen in het brugdocument daarvoor prioriteiten of kansrijke maatregelen worden benoemd. Deze vormen vervolgens het kader voor een nog op te stellen gemeenschappelijke uitvoeringsagenda.

DILEMMA

De noodzaak om de samenhang tussen beide visies aan te geven en primaire beleidsdoelen te formuleren, wordt duidelijk in het volgende dilemma. Bij de bouw van een winkelcentrum wordt altijd geïnvesteerd in voldoende parkeergelegenheid. Hierdoor wordt tegelijkertijd het autogebruik gestimuleerd. Dit is slecht voor het bewegingspatroon (fietsen, lopen) en de verkeersveiligheid. Een ander gevolg is dat inwoners minder vaak boodschappen gaan doen en elkaar daardoor minder vaak ontmoeten.

Conclusie

Bij de beoordeling van de samenhang hebben we gekeken naar:

a) De gemeenschappelijke elementen.

In de visies zijn niet direct gemeenschappelijke elementen te herkennen. Met uitzondering van het thema duurzaamheid is er eigenlijk geen sprake van overlap. Ze zijn daardoor goed naast elkaar te hanteren.

b) De tegenstellingen.

Beide visies staan min of meer los van elkaar en beperken zich tot hun eigen beleidsgebieden. Er is ook geen sprake van echte tegenstellingen. Conflicten kunnen wel ontstaan in de uitwerking en bij de opgaves, wanneer de vraag aan de orde is welke visie of daar van afgeleide uitgangspunten, leidend is.

c) De punten waar de beide visies elkaar versterken.

Wanneer we de beide visies met elkaar in verband brengen komen de volgende kernbegrippen naar voren: centrale ligging in regionaal netwerk, duurzame ontwikkeling, karakteristiek landschap, eigen verantwoordelijkheid en zorg voor elkaar. Dat betekent dat zij elkaar op de volgende punten kunnen versterken:

- De beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen met het oog op de deelname aan het maatschappelijk verkeer; hierbij ligt ook een directe relatie naar het mobiliteitsbeleid.
- Het duurzaamheidsbeleid in brede zin neemt in beide visies een belangrijke plaats in waarmee ze elkaar aanvullen en versterken.
- Gebruik van het landschap, waarbij aspecten als efficiënt en zorgvuldig ruimtegebruik, respect voor cultuurhistorie en identiteit een rol spelen.
- Inrichting van de omgeving (woon, leef en werk), waarbij de balans gevonden moet worden tussen ruimtelijke en sociale aspecten.

d) **De behoefte aan ‘overkoepelend’ beleid.**

Ten slotte is de vraag aan de orde of er behoefte is om nieuw overkoepelend beleid te formuleren. Op grond van de voorgaande conclusies zijn we van mening dat hier geen behoefte aan is. Wel zal in de uitwerking op de verschillende beleidsterreinen voortdurend aandacht besteed moeten worden aan de samenhang tussen de ruimtelijke, economische en sociale aspecten van de visies. Daarvoor is het nodig uitspraken te doen over welke uitgangspunten in welke situatie het primaat hebben.

DE SAMENHANG

De kern van de relatie tussen de beide visies is dat het gaat om *‘burgers die in Lingewaard de ruimte met elkaar delen’* of met andere woorden de kwaliteit van de leefsituatie in Lingewaard. Deze algemene opgave vullen we in met een aantal gemeenschappelijke beleidsdoelen tot 2022. Zij hebben betrekking op enerzijds de leefbaarheidsaspecten en anderzijds de beleidsinhoudelijke waarden uit beide visies. Een ander aspect van samenhang is de wijze waarop de beleidsprocessen gestuurd worden. Deze drie vormen als het ware de pijlers waarop de brug tussen de ruimtelijke en sociale werkelijkheid rust. Hieronder geven we aan welke aspecten er mee spelen bij de samenhang tussen de *leefbaarheid, beleidswaarden en besturing*.

Leefbaarheid

Zowel de ruimtelijke als de sociale visie geven richting aan de inrichting van de omgeving waarin onze burgers leven, wonen en werken en bepalen daarmee de kwaliteit ervan. In het bijzonder:

- **De leefomgeving.**

Hiermee bedoelen we de specifieke aspecten die het leven van onze inwoners bepalen. In sociaal opzicht zijn dat zaken als omgang met mede-inwoners (familie, vrienden, bekenden), het klimaat waarin kinderen opgroeien en dergelijke. In ruimtelijk opzicht gaat het dan meer om de algemene inrichting van het landschap (verstedelijkt, platteland) en het milieu.

- **De woonomgeving.**

De aspecten van de woonomgeving hebben meer te maken met het directe woonklimaat. Dat zijn bijvoorbeeld de woonwensen van burgers en beschikbaarheid van geschikte woningen, speelgelegenheid, veiligheid of groenvoorziening.

- **De werkomgeving.**
De werkomgeving heeft in de eerste plaats betrekking op de beschikbaarheid en aanbod van arbeid. Maar daarnaast spelen ook aspecten als inkomen of sociale zekerheid en (vrije) tijdsbesteding een rol. In meer ruimtelijke zin denken we dan aan ondernemersklimaat en bedrijvigheid.
- **De voorzieningen.**
Een ander onderdeel van de omgevingsfactoren zijn de voorzieningen in de meest ruime zin van het woord. Bijvoorbeeld fysieke voorzieningen als winkels, theaters, scholen, sportaccommodaties en dergelijke. Maar ook voorzieningen als gezondheidszorg, maatschappelijke opvang en informatievoorziening.
- **De beschikbaarheid.**
Het al dan niet kunnen beschikken over bijvoorbeeld woon- en speelruimte, voorzieningen of met andere woorden de aanwezigheid daarvan is van directe invloed op leefsituatie van de inwoners.
- **De bereikbaarheid.**
Zeker niet het minst belangrijk is ten slotte de bereikbaarheid. Wanneer voorzieningen bijvoorbeeld in een kern niet direct beschikbaar zijn moeten ze wel zonder al te veel moeite elders bereikbaar zijn.

Beleidswaarden

In de beide visies komen beleidsuitgangspunten voor die met elkaar te verbinden zijn tot gemeenschappelijke waarden. Dat zijn:

- **Gezond en actief leven.**
De eerste gemeenschappelijke waarde uit beide visies heeft betrekking op gezond en actief leven. Dit verwijst vooral naar de meest uiteenlopende mogelijkheden van burgers om een gezond bestaan op te bouwen, zich te verplaatsen en actief aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen.
- **Landschappelijk en cultureel erfgoed**
De historisch gegroeide inrichting van het landschap is een belangrijke waarde voor de identiteit van Lingewaard. Maar ook zaken als verenigingsleven, cultuurhistorie en de manier waarop inwoners met elkaar omgaan spelen hierbij een belangrijke rol.
- **Zorg voor elkaar**
De onderlinge solidariteit of de sociale cohesie is ook een wezenlijk kenmerk van de identiteit van Lingewaard. Voor de ontwikkeling van het sociale domein kunnen we in Lingewaard voort bouwen op de al aanwezige sociale infrastructuur. Ze vormt een voldoende hecht fundament voor de toekomst.
- **Duurzaamheid**
Het besef dat beleid gericht moet zijn op duurzame en houdbare ontwikkeling begint steeds meer door te dringen. Met duurzaamheid wordt dan bedoeld de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.

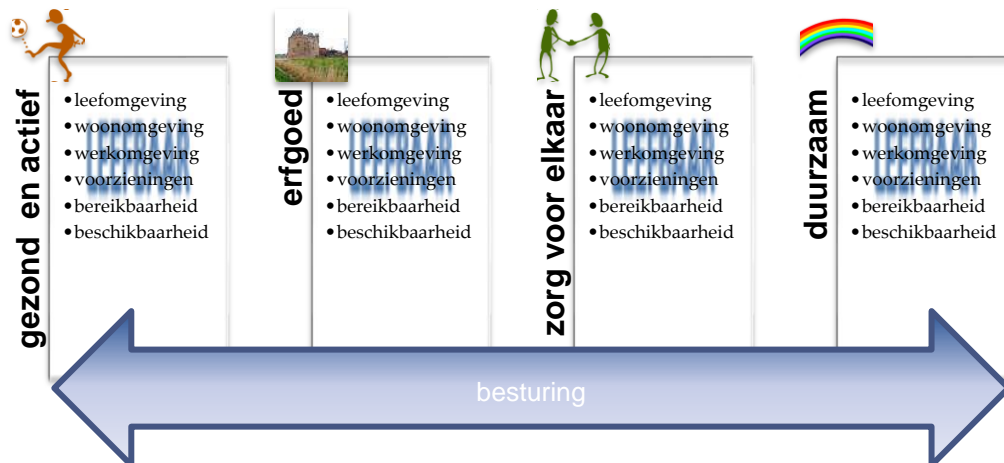
Besturing

Beide visies gaan ook in op de besturing van beleidsprocessen. Daaruit komt de noodzaak naar voren om de rol van de lokale overheid bij de ontwikkeling van beleid en uitvoering van de opgaven verder uit te werken. Om de doelstellingen te bereiken is een omslag nodig van een gemeente die beheerst en stuurt naar één die regisseert.

Van een gemeente die plant en uitvoert naar één die de richting geeft en vervolgens toetst, monitort. Dat betekent dat we de verhouding tussen de lokale overheid en haar inwoners in dit brugdocument opnieuw formuleren.

Samenhang in beeld

Het onderstaande model maakt dit onderlinge verband tussen de leefbaarheid en beleidswaarden inzichtelijk. Deze vormen als het ware een matrix voor de integrale beleidsontwikkeling. De besturing fungeert hiervoor als aanjager en regisseur.

HET BELEID.

De ruimtelijke en sociale visie zijn dus bedoeld om een strategisch beleidskader voor de langere termijn aan te geven. Dit integraal beleid berust op de samenhang tussen de beide visies. In het vorige hoofdstuk hebben we deze benoemd in de aandachtsvelden leefbaarheid, beleidswaarden en besturing. In dit hoofdstuk formuleren wij op grond van de samenhang tussen beide visies het integrale kader voor de ontwikkelingsrichting van het beleid.

Leefbaarheid.

Omgeving.

De omgeving waarin burgers leven, de ruimte die zij delen, bepaalt in belangrijke mate hun welbevinden. Het gaat dan om de woon-, leef- en werkomgeving, met zowel een ruimtelijke als sociale component. De beleidsmatige uitgangspunten voor deze aandachtsvelden zijn hieronder uitgewerkt.

Leefomgeving.

We richten ons op een toekomstbestendige leefomgeving. Dat betekent niet alleen dat we nadenken over oriëntatie van woningen ten opzichte van de zon of levensbestendige woningen maar ook over het al dan niet passen van een ontwikkeling in een bepaalde omgeving. Daarvoor is nodig dat:

- Mensen in buurten en wijken actief op elkaar en bij hun woon- en leefomgeving betrokken zijn.
- Inwoners hun buurten en wijken als schoon, heel en veilig ervaren.
- De inrichting van wijken en buurten past bij het duurzaam groene karakter van de gemeente.

- Algemene voorzieningen bereikbaar, toegankelijk en passend zijn voor zoveel mogelijk mensen in de wijk.
- De openbare ruimte zo is ingericht dat deze uitnodigt tot ontmoeting, beweging en het maken van gezonde keuzes.

Het aantal inwoners in onze regio neemt de komende jaren toe. Deze groep nieuwe bewoners hebben voorzieningen en faciliteiten op het gebied van recreatie en vrije tijdsbesteding nodig. Lingewaard wil er aan bijdragen in deze behoefte te voorzien.

Woonomgeving.

Het uitgangspunt voor de woonomgeving is het zo *optimaal mogelijk voldoen aan de woonwensen van onze burgers*. Daarvoor is nodig dat we:

- Zorgen dat bestaande wijken een brede diversiteit aan bewoners hebben.
- Levensloopbestendig bouwen en maatregelen treffen om kwetsbare groepen op te kunnen vangen.
- Het aanbod van wonen, zorg en welzijn efficiënt organiseren zodat er ondersteuning aan, in of bij huis gebracht kan worden.

Werkomgeving.

De werkomgeving omvat twee aspecten, namelijk die van het ondernemersklimaat en die van de arbeidsmarkt en werkgelegenheid.

Lingewaard wil in de eerste plaats voor ondernemers een levendige gemeente zijn. Om ervoor te zorgen dat ondernemers zich hier willen vestigen werken we aan een aantrekkelijke vestigingsklimaat door flexibiliteit in de vestigingsbepalingen aan te brengen.

Daarnaast richten we onze aandacht primair op de inwoners zonder werk. *Onder het motto “werk boven inkomen”, is het uitgangspunt uitstroom naar reguliere arbeid.* Degenen die (nog) niet kunnen werken, kunnen een beroep doen op een uitkering.

Beschikbaarheid en bereikbaarheid voorzieningen.

Het al dan niet aanwezig zijn van voorzieningen bepaalt in combinatie met de bereikbaarheid ervan grotendeels de leefbaarheid in onze gemeente. Juist die combinatie betekent dat niet ‘alles overal aanwezig moet zijn’. *We streven daarom naar de optimale balans tussen beschikbaarheid en bereikbaarheid.*

Beschikbaarheid.

In 2004 is bij het opstellen van het lokaal sociaal infrastructuur plan onderscheid gemaakt tussen zogenaamde basisvoorzieningen (aanwezig in elke kern) en essentiële voorzieningen (aanwezig op gemeentelijke schaal). Een dergelijk principe is indertijd niet geformuleerd voor voorzieningen en diensten in de zakelijke sector.

Op zich gelden de principes van het infrastructuur plan nog steeds, maar ze moeten wel geactualiseerd worden. Ook gezien de ontwikkelingen rond de netwerkorganisaties, waarin voorzieningen niet per definitie als fysieke objecten worden gezien.

Bereikbaarheid.

Verbeteren van de bereikbaarheid is essentieel voor het goed functioneren van het regionale en lokale netwerk. Het huidige wegennet staat onder druk en heeft te weinig capaciteit. De rivieren vormen hierin de grootste barrière. De bereikbaarheid alleen verbeteren met meer asfalt werkt niet. Andere vormen van vervoer die duurzamer zijn, zoals openbaar vervoer, zijn nodig om de barrièrewerking van de rivieren te verlagen.

Nadenken over verbeteringen van bereikbaarheid leidt ook tot opnieuw nadenken over plekken die bereikbaar worden of welke plekken we bereikbaar willen hebben met 'de juiste functie op de juiste plek'. Ontwikkeling van netwerken en knooppunten komt uit deze gedachte voort.

Beleidswaarden.

Om een kwalitatief oordeel te kunnen geven over het belang van beleidsdoelen en de prioriteit die daar aan gegeven moet worden, hebben we vanuit de sociale en structuurvisie hier vooraf gaand de gemeenschappelijke waarden geformuleerd. Zij vormen daarmee de toetssteen voor de integrale beleidsontwikkeling en –uitvoering. Hieronder werken wij deze verder uit.

Gezond en actief.

De meeste beleidsdoelstellingen van de ruimtelijke en sociale visie verwijzen op één of andere manier naar burgers die actief in het leven staan en deel nemen aan het maatschappelijk verkeer. Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat burgers vinden dat een goede gezondheid doorslaggevend is voor hun oordeel over de kwaliteit van hun leefsituatie. Ook blijkt dat dit geldt voor de mate van betrokkenheid van individuele en groepen burgers bij hun omgeving.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen dienen daarom altijd bij te dragen aan het een gezond en actief leven van inwoners in Lingewaard.

Landschappelijk en cultureel erfgoed.

Lingewaard beschikt over internationaal beschermde natuur, riviersplittingsen die een uniek landschap opleveren en een cultuurhistorie die het resultaat zijn van tweeduizend jaar de schakel zijn tussen 'beneden en boven de rivieren'. Dit landschap - en daarmee bedoelen we de hele om ons heen gegroeide historische omgeving: het cultureel en landschappelijk erfgoed - is bepalend voor de identiteit van Lingewaard.

Op sociaal gebied kent Lingewaard een breed maatschappelijk middenveld van verenigingen, belangengroepen, zelforganisaties en religieuze gemeenschappen. Er is een uitgebreid voorzieningenniveau en er zijn allerlei accommodaties op het gebied van onder meer zorg en welzijn. Ook dit kunnen we betitelen als cultureel erfgoed van onze gemeente.

Deze waarden vormen de specifieke en onderscheidende identiteit van Lingewaard. Respect voor en behoud van dit erfgoed is daarmee een essentieel beleidsuitgangspunt.

Zorg voor elkaar.

Als we willen dat mensen naar elkaar omzien, is het nodig dat zij elkaar kennen. Wanneer mensen elkaar kennen zullen ze eerder elkaar helpen of een beroep durven doen op een buur. En men zal elkaar ook eerder aanspreken op het leefbaar houden van de wijk. Met andere woorden de sociale cohesie van de lokale samenleving is van groot belang.

Lingewaard beschikt over een hecht sociaal fundament. Daarin zorgen we er met elkaar voor dat wijken en dorpen zich verder kunnen ontwikkelen tot plekken waar inwoners zich thuis voelen, binding hebben met andere inwoners en een basispakket aan voorzieningen aanwezig is.

Er zijn voldoende faciliteiten voor de ontplooiing van individuele inwoners tot zelfredzame burgers die meedoen aan de samenleving. We beschikken over een vangnet voor de kwetsbare mensen in onze samenleving, degenen die het 'op eigen kracht' niet redden.

Met andere woorden 'zorg voor elkaar' is een belangrijke waarde voor de identiteit van Lingewaard. Het in stand houden en verder versterken van de sociale infrastructuur zijn daarmee kernpunten van beleid.

Duurzame ontwikkeling.

Vaak gaan doelstellingen met betrekking tot duurzaamheid over klimaat en energie. Efficiënt ruimtegebruik, aanbieden van goede duurzame vervoersmogelijkheden, integraal waterbeheer, versterking van het landschap met levendige kernen met de nodige voorzieningen en mogelijkheid voor inwoners om dicht bij huis te recreëren horen hier ook bij.

Lingewaard is in de eerste plaats een groene gemeente. Groen in de omgeving is belangrijk en noodzakelijk voor een goed woonklimaat in de toekomst. Niet alleen in verband met het aantal inwoners, ook door klimaatverandering zal behoefte zijn aan groene en waterrijke gebieden waar gerecreëerd kan worden.

De gemeente Lingewaard heeft een belangrijke (voorbeeld) functie bij het verder verduurzamen van de samenleving. Daarin nemen we onze verantwoordelijkheid. In alles wat we doen zoeken we een duurzame balans tussen ecologische, economische en sociale doelen en proberen we anderen aan te zetten tot duurzaam gedrag.

Duurzaamheid in de meest brede zin van het woord is daarmee de vierde waarde waar aan alle beleidsontwikkeling en -uitvoering wordt getoetst.

Vertrouwen in burgers.

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid heeft onderzoek gedaan naar de vraag 'hoe beleidsmakers burgers beter kunnen betrekken'. De conclusies en aanbevelingen hiervan komen overeen met de manier waarop wij de sturing van beleidsprocessen vorm willen geven.

Betrokken burgers zijn belangrijk voor een levende democratie. Ze verschaffen het draagvlak voor het uitvoeren van beleid, vullen het in door hun alledaagse handelen, en zorgen voor maatschappelijke vernieuwing door het inbrengen van ideeën, onderwerpen en aanpakken. Burgers moeten echter wel betrokken kunnen en willen zijn. Om de kansen en mogelijkheden die daaruit voortkomen ten volle te benutten moeten we als beleidsmakers burgers vertrouwen en de ruimte bieden voor betrokkenheid.

Het trefwoord is daarom *vertrouwen*: vertrouwen van beleidsmakers in burgers, vertrouwen van burgers in beleidsmakers en in elkaar. Dat betekent denken vanuit burgers en open staan voor verandering.

Denken vanuit burgers.

Wie burgers wil betrekken moet denken vanuit hun perspectief. Burgers hebben uiteenlopende behoeften en kwaliteiten. Mensen worden om verschillende redenen uitgedaagd en beschikken over verschillende toerusting om de uitdagingen op te pakken. Is de toerusting te klein ten opzichte van de uitdaging, dan dreigt overvraging. Is de uitdaging te gering ten opzichte van de toerusting, dan dreigt verveling. We streven daarom naar evenwicht in uitdaging en toerusting omdat we er van overtuigd zijn dat veel burgers zich willen inzetten voor de lokale samenleving.

Open staan voor verandering.

Voor een andere burgerbetrokkenheid is een verandering van de overheidscultuur nodig. De gemeente treedt daarin op als regisseur om primair het algemeen belang te bewaken. Binnen dit algemene kader geeft ze burgers optimaal de ruimte om invulling te geven aan de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Een gemeente die de rugdekking waarborgt zodat beleidsmakers en professionals hun nek durven uit te steken en kunnen handelen bij onvoorziene ontwikkelingen die zich onvermijdelijk in onze complexe samenleving voordoen. Een gemeente tenslotte die door het nemen van transparante besluiten haar verantwoordelijkheid neemt voor die opgaven.

De algemene richting

De visie en bestuursstijl vormen als het ware het DNA van onze gemeente. Zij vormen in onderlinge samenhang de komende tien jaar het integraal beleidskader voor de ontwikkelingsrichting van de gemeente Lingewaard. In de kern houdt dit in:

Centraal gelegen in het stedelijk netwerk van de Stadsregio Arnhem Nijmegen willen we de kwaliteiten van het karakteristieke Betuwse landschap behouden en duurzaam versterken. We bouwen gemeenschappelijk aan een aantrekkelijk leefklimaat waarin iedereen mee kan doen, er voor iedereen plaats is en waar men iets voor elkaar over heeft.

Hiervan afgeleid zijn de volgende beleidsdoelen, die het primaat vormen voor alle beleidsontwikkeling:

- Realiseren van een toekomstbestendige leefomgeving;
- Realiseren van een goed ondernemersklimaat en een actief arbeidsmarktbeleid;
- Realiseren van optimale balans tussen de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen;
- Bijdragen aan het vervullen van de woonwensen van onze burgers;
- Bijdragen aan het respect voor en behoud van het cultureel en maatschappelijk erfgoed;
- Bijdragen aan een gezond en actief leefklimaat;
- Bijdragen aan de zorg van burgers voor elkaar;
- Bijdragen aan duurzame ontwikkeling in de meest brede zin van het woord;
- Hanteren van een open bestuursstijl, gebaseerd op onderling vertrouwen tussen overheid en burgers, met de wil om te veranderen.

DE UITVOERINGSAGENDA

Bij het gemeentelijk beleid spelen altijd de vragen ‘Wat willen we bereiken?’, ‘Wat doen we ervoor?’ en ‘Wat mag het kosten?’ een rol. Na het formuleren van het integraal beleidskader (wat willen we bereiken?) doet zich vervolgens de vraag voor hoe we dat gaan realiseren (wat doen we ervoor?). Met andere woorden hoe ziet de uitvoeringsagenda er uit? Omdat dit document een integraal beleidskader op strategisch niveau schetst voor een groot scala aan beleidsvelden, kan die vraag alleen tot op zekere hoogte beantwoord worden. Bovendien merken we op dat er in dit brugdocument geen sprake is van het ontwikkelen van nieuw beleid, maar alleen van het aanbrengen van samenhang tussen bestaand beleid op die gebieden.

Ook voor de uitvoeringsagenda willen we ons op dit moment hiertoe beperken. Het betekent ook dat we niet ingaan op de derde vraag naar de kosten van de uitvoering. We sluiten echter niet uit dat op basis hiervan een dergelijke uitgebreide en concrete uitvoeringsagenda wordt opgesteld. Bovendien kunnen daar nog specifieke beleidsdoelstellingen van de afzonderlijke visies aan toegevoegd worden.

Uitvoeringsmatrix

Vooralsnog inventariseren we dus alleen de samenhang op hoofdlijnen tussen beleidsplannen en –doelen die een bijdrage leveren aan de primaire beleidsdoelen. Hiervoor is een uitvoeringsmatrix ontwikkeld. Deze is de basis voor een nog op te stellen uitvoeringsplanning. Daarin dienen minimaal een tijdslijn en prioriteitstelling aangegeven te worden.

Uitvoeringsmatrix

PRIMAIR BELEID	Doelen/effecten
Toekomstbestendige leefomgeving	<p><u>Verstedelijking</u>, meer samenhang tussen verstedelijking en mobiliteit, waarbij zuinig ruimtebeslag en het behoud van het Betuwse karakter van het landschap voorop staan. Het aantal inwoners tussen de rivieren in is de afgelopen enorm gestegen en loopt de komende jaren nog verder op tot ca. 160.000. Dat zorgt ervoor dat na de realisatie van grote nieuwe woonwijken meer aandacht nodig is voor de mobiliteitsproblemen die dit met zich meebrengt en voor het toegankelijk en recreatief aantrekkelijk maken van het landelijk gebied tussen de woonkernen in. De gemeente richt zich daartoe op het realiseren van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Goed bereikbare knooppunten van autoverkeer en openbaar vervoer; - Het toegankelijk maken van en landschappelijk/recreatief aantrekkelijk inrichten van Park Lingezegen en van de uiterwaarden in de Gelderse Poort. <p><u>Mobiliteit</u>, bereikbare gemeente met behoud van de ruimtelijke kwaliteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lokale bereikbaarheid, - Regionale bereikbaarheid, - Leefbaarheid en veiligheid. <p><u>Speelruimte</u>, een gevarieerd aanbod aan speelruimte en –mogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt rekening gehouden met medegebruik door jeugdigen met een handicap, - De doelgroep, hun ouders en de omwonenden worden bij het ontwikkelen van speelruimte betrokken, - Toekomstige (bestemmings)plannen worden getoetst aan de normen voor speelruimte, - Het onderhoud van de speelvoorzieningen wordt op het niveau 70% uitgevoerd.
Goed ondernemersklimaat en actief arbeidsmarktbeleid	<p><u>Arbeidsmarkt en werkgelegenheid</u>, het op peil houden van de beroepsbevolking en een stijging van de werkgelegenheid in gemeente en regio.</p>

PRIMAIR BELEID	Doelen/effecten
Balans tussen beschikbaarheid en bereikbaarheid voorzieningen	<p><u>Economie</u>,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stimuleren winkelvoorzieningen Huissen en Bemmelen, - Stimuleren van de uitbouw van de glastuinbouw tot Greenport, - Zorgen voor een tijdig en adequaat aanbod aan bedrijventerreinen, - Faciliteren nieuwe economische dragers agrarische sector, - Grotere besteding door toeristen en recreanten, - Optimaliseren gemeentelijke dienstverlening aan bedrijven, - Voorkomen dat het verkeer vastloopt. <p><u>Accommodaties</u>, moeten multifunctioneel worden ingezet. De verantwoordelijkheid voor de organisatie van de activiteiten en het vinden van een geschikte ruimte ligt bij de burger. De gemeentelijke accommodaties zijn voor alle doelgroepen toegankelijk, waarbij altijd sprake is van medegebruik.</p> <p><u>Voorzieningen</u>, elke kern heeft een andere cultuur, een andere sociale cohesie, een andere demografische samenstelling en een andere toekomstontwikkeling. Op grond van deze verschillen bestaat er geen blauwdruk voor elke kern.</p> <p><u>Brede school</u>, agendapunten bij de vorming in de gemeente Lingewaard zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De doorgaande lijn, - Zorgnetwerken voor jeugd en jongeren, - Sluitende dag-arrangementen voor kinderen van 0-12 jaar, - Relatie met wijk of buurt en eventuele andere accommodaties.
Vervullen woonwensen van burgers	<p><u>Woningbouw</u>, die aansluit bij de vraag, voor zover dat past bij het specifieke karakter van de verschillende kernen in de gemeente, om te voorzien in de lokale en een deel van de regionale behoefte. Woningbouw met voldoende kwaliteit en toekomstwaarde. Een goed beleid met betrekking tot de bestaande woningvoorraad, waardoor ook deze woningen in de toekomst voldoende in trek blijven en kunnen voorzien in de woningbehoefte. Een sluitend netwerk van wonen, zorg en welzijn, waardoor ouderen en mensen met een functiebeperking zoveel en zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.</p>
Respect en behoud cultureel en maatschappelijk erfgoed	<p><u>Recreatie en toerisme</u>, een toename van de bezoekersaantallen (recreanten en toeristen), een toename van hun bestedingen en een groei van de werkgelegenheid in de sector recreatie en toerisme bewerkstelligen. Deze moet in balans staan met de leefbaarheid in de kernen en de kwaliteit van natuur en landschap. De economische spin-off die de sector kan genereren moet juist een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en sociale vitaliteit en de kwaliteit van het voorzieningsniveau in de gemeente. Ontwikkelingsrichting is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een aantrekkelijk recreatief uitloopgebied, - Een prachtig verblijf tussen rivieren, - Kleinschaligheid voorop. <p><u>Cultuur</u>, in 2024 heeft de gemeente zich ontpopt als cultureel centrum en kweekvijver voor talent op het terrein van kunst en cultuur tussen de twee grote gemeenten met behoud van de eigen identiteit. De gemeente stelt het "kunnen en willen" van individuen hierin centraal. Dat betekent dat er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ruimte is voor jong talent om te experimenteren met culturele activiteiten (ook van buiten Lingewaard), - Ruimte is voor innovatie van bestaande activiteiten, - Ruimte is om te experimenteren met nieuwe ideeën en concepten op de diverse onderwerpen van cultuur.

PRIMAIR BELEID	Doelen/effecten
Gezond en actief leefklimaat	<p><u>Landschap</u>, cultuurhistorie in de dijkzone positioneren als uitgangspunt voor ontwikkeling, volgens algemene ontwerpregels:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integrale gebiedsontwikkeling, - Herkenbaar vertalen van verdwenen of vervaagde cultuurhistorie naar eigentijdse oplossingen, - Op landschap en cultuurhistorie gericht toerisme als economische pijler, - Versterking landschap van de toeristisch-recreatieve speerpunten, - Op-en-top sprekend landschap en educatieve voorzieningen die het verhaal van Lingewaard uitdragen, - Landgoed waarop agrarisch ondernemen samen gaat met herstel van natuur en landschap. <p><u>Milieu</u>,</p> <ul style="list-style-type: none"> - 30% reductie van broeikasgassen in 2020 ten opzichte van 1990 (het gaat dan zowel om CO2 als overige broeikasgassen, zoals lachgas en methaan); - 2% energiebesparing per jaar; - 20% duurzame energie in 2020. <p>Naast klimaat en duurzaamheid worden de wettelijke taken uitgevoerd voor onderwerpen als vergunningverlening en handhaving, geluid, lucht en bodembeheer.</p> <p><u>Gezondheid</u>,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkleinen van verschillen in opleiding en inkomen, - Verminderen van het negatieve effect van (on)gezondheid op werk, inkomen en opleiding, - Verbeteren van woon-, werkomstandigheden en leefstijl, - Zorg aan achterstandsgroepen toegankelijker en effectiever maken. <p><u>Jeugd</u>, de voorzieningen, die gerelateerd zijn aan de jeugd, moeten gezamenlijk een samenhangend jeugdbeleid vormen. Dat ontstaat alleen door de samenwerking van de schakels van de verschillende fasen. Het is daarbij van belang dat de schakels bij iedere "overstap" tussen de levensfasen goed op elkaar aansluiten. Het vroegtijdig signaleren is daarbij het sleutelbegrip met als doel te bevorderen dat kinderen/jongeren, die problemen of beperkingen ervaren, de mogelijkheid krijgen mee te (blijven) doen aan maatschappelijke activiteiten.</p>
Zorg van burgers voor elkaar	<p><u>Maatschappelijke participatie</u>, bevorderen en mogelijk maken van deelname aan de samenleving" en in engere zin uit "het bevorderen van arbeidsparticipatie en het verstrekken van een inkomensvoorziening aan inwoners die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien. Voor mensen met lichte beperkingen, om te voorkomen dat deze mensen afglijden en beroep moeten doen op zwaardere en duurdere zorg en mensen in hun kracht te houden en naar eigen kunnen een volwaardige plek in de samenleving te laten hebben.</p> <p><u>Maatschappelijke ondersteuning</u>,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stimuleren van de eigen kracht en de zelfredzaamheid van burgers, - Vergroten van het zelfregelend vermogen van de samenleving (civil society), - Stimuleren van een andere manier van werken bij maatschappelijke organisaties, - Bevorderen van de sociale contacten tussen burgers, - Ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers. <p><u>Zorg</u>, bieden van collectieve en aanvullend individuele voorzieningen aan burgers met een beperking, mantelzorgers en vrijwilligers t.b.v. het zelfstandig functioneren en deelname aan het maatschappelijk verkeer.</p>

PRIMAIR BELEID	Doelen/effecten
Duurzame ontwikkeling	Lingewaard staat in 2013 in de top 100 van duurzame gemeenten uit de benchmark "lokale duurzaamheidsmeter" en in 2020 in de top 5 van duurzame gemeenten in Gelderland. Lingewaard is in 2040 een klimaat neutrale gemeente.
Vertrouwen in burgers	In 2022 is Lingewaard een gemeente die mee denkt met haar burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Beleidsmonitor

Een ander aspect van de uitvoeringsagenda is de vraag hoe nu de vorderingen en resultaten van het beleid worden gevolgd. Onze gemeente neemt al deel aan de benchmark 'Waarstaatjegemeente' van het KING kwaliteitsinstituut. Hierdoor is het mogelijk een beeld te krijgen van de stand van zaken op verschillende thema's en deze te vergelijken met die van andere gemeenten. Daarnaast geeft het ook de mogelijkheid inzicht te krijgen in het oordeel van burgers aan de hand van de verschillende burgerrollen. Naast de algemene CBS-cijfers bestaan er al langere tijd landelijke monitoren die het mogelijk maken de meeste leefbaarheidsaspecten in beeld te brengen en de ontwikkeling daarvan te volgen. Het gaat dan om bijvoorbeeld de leefsituatie-index van het Sociaal en Cultureel Planbureau, de Leefbaarometer van het Ministerie van BZK en de Atlas voor gemeenten.

Met behulp van deze instrumenten kunnen we een plaatselijke beleidsmonitor opstellen voor het volgen van de primaire beleidsdoelen. De meting over 2010 geldt dan als nulmeting. Daarin wordt ook het streefniveau voor 2014 en 2022 opgenomen. De eerstvolgende meting vindt dan in 2014 plaats. Om concreet invulling te geven aan de uitvoeringsagenda en het opstellen van de beleidsmonitor worden de volgende acties ondernomen:

- Voor de primaire beleidsdoelstellingen wordt, op basis van de uitvoeringsmatrix, een uitvoeringsagenda tot 2014 opgesteld, inclusief een tijdsplanning en inventarisatie van beschikbare budgetten;
- Voor de primaire beleidsdoelstellingen wordt een beleidsmonitor opgesteld; hiervoor worden de gegevens over 2010 verzameld, die tevens fungeren als nulmeting; de eerstvolgende meting vindt in 2014 plaats.

Op basis van bestaande plannen en programma's dient daarnaast een inventarisatie, zowel per kern als op gemeenteniveau, plaats te vinden van de aanwezigheid van en de behoefte aan voorzieningen.

TOT SLOT

In dit document hebben we geen nieuw beleid geformuleerd. Wel hebben we met dit brugdocument de beschikking over een geïntegreerde visie. Daarmee kunnen we als gemeente, maar ook als Lingewaardse samenleving, goed het hoofd bieden aan de uitdagingen die de komende jaren voor ons liggen.

Lingewaard, 20 september 2012